

15 augusti 2017
Slutversion

Grön strategi detaljplan kv. Låset 1 m.fl.

Planeringsunderlag grundat på
landskaps- och naturvärdesanalys

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Huddinge kommun

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2017-08-15

Uppdragsansvarig: Eleonor Häger fd. Martinsson

Medverkande: Emma Hammarström, Héléne Littke,
Tim Schnoor, Raul Vicente

Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 7290

Bild på framsidan från platsbesök i området vid Låset.

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	6
Bakgrund och programförklaring	6
Syfte	6
Planeringsförutsättningar	8
RUFS 2010 - regional stadsbygd	8
Huddinge kommun Översiktsplan 2030	8
Huddinges natur	8
Gröna samband - en utzoomning	9
Huddinge Parkprogram	9
Värden för natur, rekreation och landskap	11
Naturvärden	11
Rekreationsvärden - upplevelser och strukturer	13
Mål för grönstrukturen	17
Ekologisk kompensation	18
Ekologiska värden	20
Principer och förslag till åtgärder	20
Sociala värden	24
Principer och förslag till åtgärder	24
Övriga ekosystemtjänster	27
Principer och förslag till åtgärder	27
Lagskyddade miljöer	29
Principer och förslag till åtgärder	29
Referenser	30
Bilaga 1 Sociotopvärden	31

Sammanfattning

Kv. Låset 1 m.fl. ligger i Skogås sydväst om Skogås centrum och pendeltågsstation, se fig 1 nedan. I februari 2014 tog Huddinge kommun fram ett planprogram för att utveckla området med 150-200 lägenheter samt mindre lokaler för verksamheter samt en ersättande byggnad för förskola. Sjötorpsparken föreslås uppgraderas med nya aktiviteter och sittplatser. Planprogrammet syftar till en tätare bebyggelse och en mer sammanhållen koppling till Skogås centrum (Huddinge kommun, 2014b).

I dagsläget omfattar området Sjötorpsparken med parkmark och naturmark. Centralt i området ligger en höjdrygg med hållmarkstallskog och i västra delen finns öppna parktytor med en grusplan och plats för spontanidrott. Enligt både den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (SLL, 2010) och Huddinges översiktsplan (Huddinge kommun, 2014a) har området utvecklingspotential.

Naturvärden i området är främst knutna till äldre träd i form av tallar, granar och aspar. Områdets skogsmiljö fungerar som en födosöksmiljö för spillkråka, gröngöling och mindre hackspett. De rekreativa värdena i området är dels en skogskänsla i hållmarksskogen samt de aktiviteter som möjliggörs av de öppna ytorna i den västra delen av parken. För att stärka de ekologiska värdena är det viktigt att bevara äldre träd, utveckla brynmiljöer och bärande arter samt att skapa nya ängsmarker, plantera nya träd och placera ut död ved. De sociala värdena kan stärkas genom att förbättra tillgängligheten och se över hur parken angränsar till befintlig och ny bebyggelse då detta kan påverka trygghet och hur offentlig parken upplevs. Skötselplaner bör ses över då fler boende i närområdet kommer öka användningen och därmed även slitage av parken.

För att stärka områdets viktigaste ekosystemtjänster rekommenderas att utforma grönytor för dagvatteninfiltration och bevara vegetation för klimatreglering. En skötselplan bör tas fram med syfte att öka områdets förutsättningar att ta hänsyn till skyddade arter.

Sammantaget visar analysen att genom att anpassa ny bebyggelse så att naturmark sparas kan en sammanhållen lokal grönstruktur även fortsatt bidra till ekologiska och rekreativa värden viktiga för Skogås.

Fig 1: Planområdet ligger i centrala Skogås sydväst om centrum och pendeltågsstationen.

Inledning

Detta dokument är en strategi för hur värden för rekreation och natur kan utvecklas inom kv Låset 1 m.fl. i Skogås Huddinge kommun i samband med att ny bebyggelse uppförs. Strategin ska ligga till grund för kommande planarbete där man kan arbeta med specifika och platsorienterade frågor.

Bakgrund och programförklaring

Ett planprogram för kv Låset 1 m.fl. togs fram under februari 2014, där målet är att utveckla området med 150-200 lägenheter samt mindre lokaler för verksamheter samt en ersättande byggnad för förskola. Sjötorpsparken föreslås uppgraderas med nya aktiviteter och sittplatser. Planprogrammet syftar till en tätare bebyggelse och en mer sammanhållen koppling till Skogås centrum (Huddinge kommun, 2014b).

I dagsläget omfattar området Sjötorpsparken med parkmark och naturmark. Centralt i området ligger en höjdrygg med hållmarkstallskog och i västra delen finns öppna parkytor med en grusplan och plats för spontanidrott. Området utgörs till största delen av naturmark och har stora höjdskillnader. Den natur som finns i området utgör en del i den lokala grönstrukturen och är kopplat i sydost till naturreservatet vid Drevviken.

Den nya bebyggelsen ska enligt planprogrammet anpassas till terrängen och placeras med hänsyn till landskapets läsbarhet. Det finns även uttryckt att skogskänsla kan ersättas med parkkänsla. Omgivande bebyggelse utgörs av storskalig punkt- och skivhusbebyggelse med tillhörande markparkering.

Fig 2: Områdets avgränsning.

Syfte

Denna strategi syftar till att beskriva hur natur- och rekreationsvärden kan bevaras och utvecklas, samt ge riktlinjer för kvarvarande och nya grönytor både vad gäller karaktärer och funktioner. Utgångspunkten är att det ska finnas en mångfald av naturtyper och offentliga platser som tar tillvara platsens ursprungliga karaktärer och genom detta stärker områdets identitet. Strategin ska identifiera och beskriva de gröna ytornas olika funktioner; funktion för ekologiska värden, som del av spridningssamband, för viktiga ekosystemtjänster som dagvattenhantering, samt för människors möjlighet till möten och för rekreation.

De nya bostäderna planeras i tidigare oexploaterade skogsområden, vilket gör att värdefulla natur- och rekreationsområden tas i anspråk. I samband med utvecklingen av området vill Huddinge kommun säkra tillgången till rekreationsområden och samtidigt i möjligaste mån bevara den värdefulla natur som finns i området. Möjligheter för ekologisk kompensation för förlorade natur- och rekreationsvärden är viktiga aspekter att beakta.

Områdesavgränsning

Planområdet är ca 6 hektar stort och ligger nära Skogås centrum i Huddinge kommun, se figur 2. Området avgränsas i norr av Österleden och bebyggelse i väster av Vallhornsvägen och i öster av Storsvetsvägen. Söder om området går Sjötorpsvägen.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Planeringsförutsättningar

RUFS 2010 - regional stadsbygd

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (SLL 2010) har pekat ut området kring Skogås som regional stadsbygd med utvecklingspotential, se figur 3.

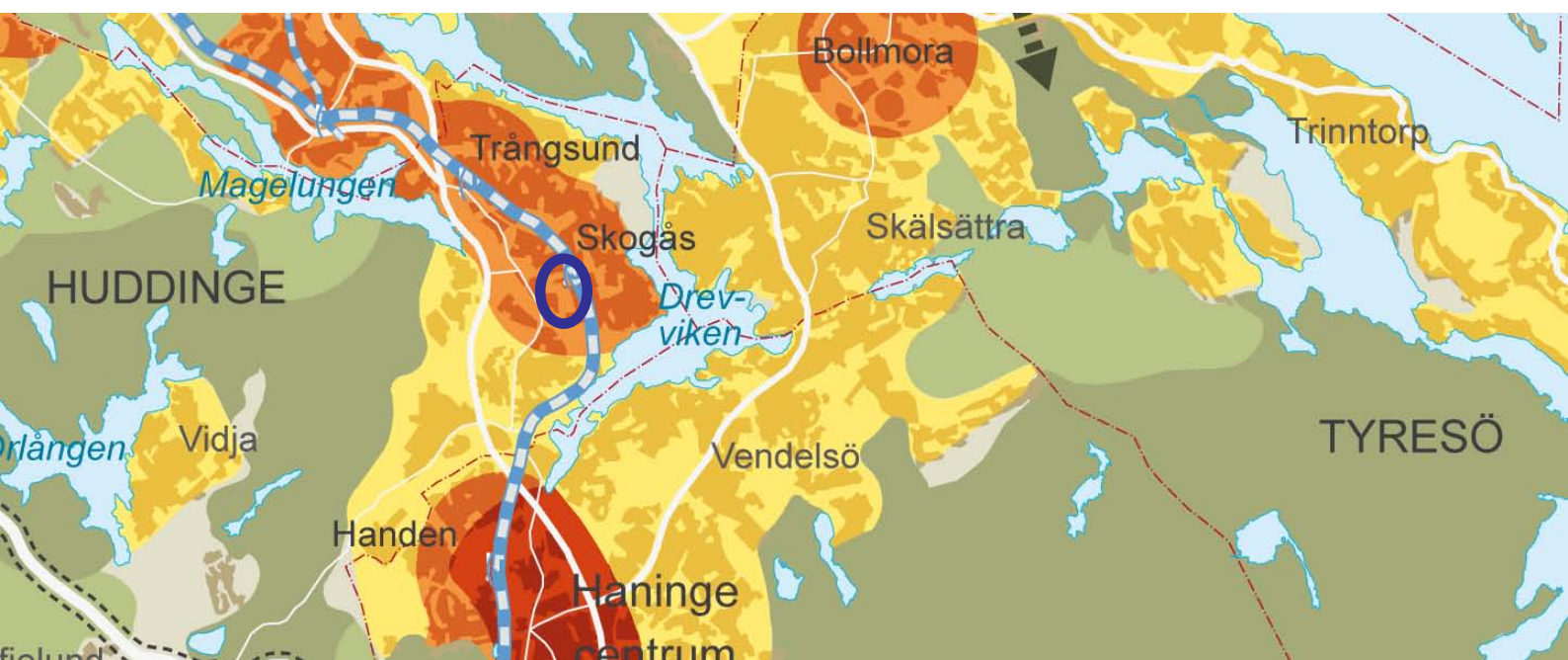

Fig 3: Kartutsnitt ur Stockholms regionala plankarta med de gröna kilarna som beskrivs i RUFS 2010. Den blåa ringen markerar Kv Låsets läge, i område som benämns "regional stadsbygd med utvecklingspotential".

Huddinge kommun Översiktsplan 2030

Markanvändningskartan för Skogås pekar ut skogsområdet vid kv Låset 1 m.fl. som exploateringsområde och Sjötorpsparken fortsatt som park. Området ingår i det som kallas "yttre stadskärna". Genom Sjötorpsparken löper ett utpekat grönstråk mellan Länna i söder, genom Skogås och mot Trångsund. Sjötorpsparken är en viktig målpunkt och breddning av grönstråket (Huddinge kommun, 2014a)

Översiktsplanen har som mål att boende ska ha tillgång till ett grönområde eller park inom 300 meter och max 800 meter till ett större grönområde, och om översiktsplanens utpekade parker anläggs beräknas att boende i Skogås kommer ha god tillgång till park (Huddinge kommun, 2014a).

Huddinges natur

I Huddinges natur, En redovisning av värdefull natur och grönstruktur för rörligt friluftsliv och biologisk mångfald (ett dokument som verkar som underlag till översiktsplanen), pekas natur ut för ekologiska och rekreationsmässiga områden och samband. Som figur 4 visar befinner sig planområdet nära viktiga delar av kommunens grönstruktur, främst längs Drevvikens strand. Strax söder om kv Låset 1 m.fl. finns ett grönt samband som ska bibehållas eller stärkas. Grönstrukturen längs Drevviken består av varierande natur med bland annat strandskog och blandskog med alm och tallar (Huddinge kommun, 2012).

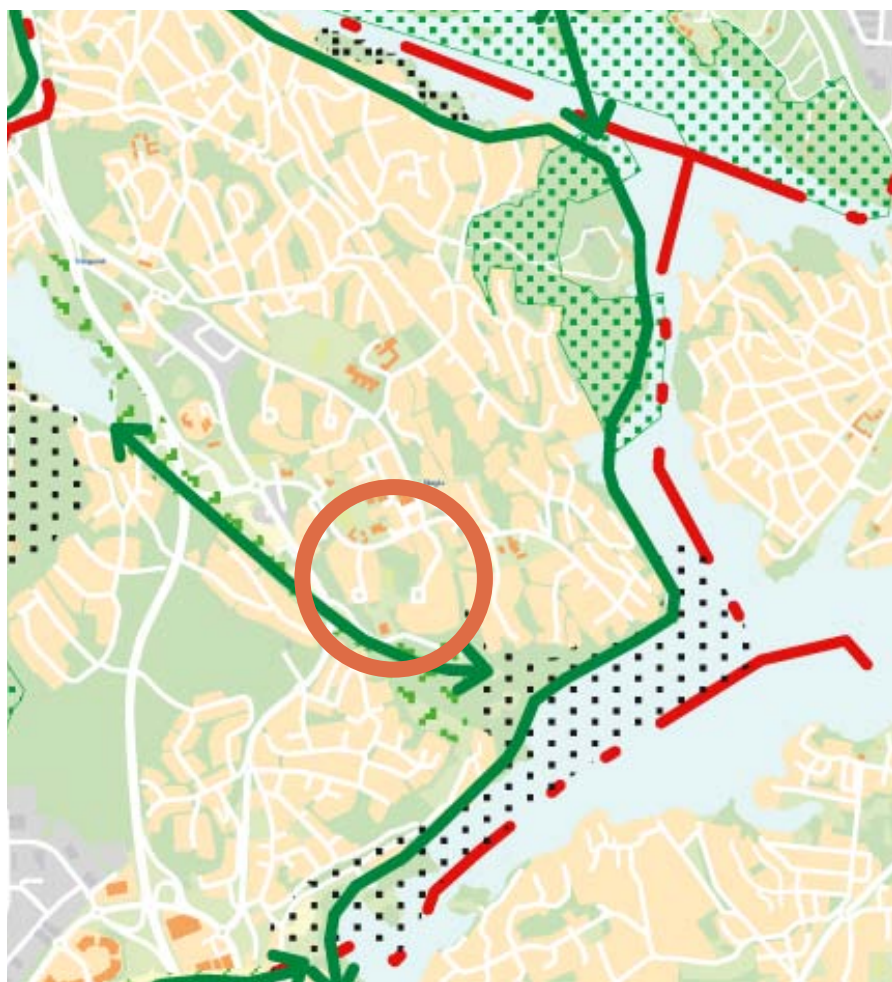

Fig 4: Utsnitt ur Huddinges natur, karta "Strategiskt skydd av Huddinges grönstruktur"
En orange cirkel är tillagd för att markera Sjötorpsparkens läge

Gröna samband - en utzoomning

Området vid kv Låset 1 m.fl. ligger mellan de gröna kilarna Hanvedenkilen i väster och Tyrestakilen i öster, se figur 5. De viktigaste gröna sambanden är direkt till söder om området där kommunen identifierat ett viktigt grönt samband mellan Magelungen i nordväst och Drevviken i sydost samt att delar av Drevviken och dess strandområde, se figur 4 ovan.

Vid planering av bebyggelse är det viktigt att utgå från de gröna sambanden och försöka anpassa bebyggelsen så att det skapas sammanhängande grönstruktur även inom planområdet.

Huddinge Parkprogram

Huddinge kommun har tagit fram ett parkprogram och en parkplan (Huddinge kommun, 2015) med mål och riktlinjer för planeringen av de tätortsnära parkytorna samt förslag till åtgärder – framför allt gällande upprustning av befintliga, kommunala parker.

Sjötorpsparken är planlagd som park enligt stadsplan från 1963 samt 1966 och fungerar som en närpark för Skogås och är även kopplat till ett antal värdefulla gröna stråk i kommunen (Huddinge kommun, 2015)

I parkplanen beskrivs upplevelsen av Sjötorpsparkens karaktär i nuläget snarare som ett grönstråk vid en skog än en park. En parklek med djur låg tidigare i parken och det finns fortfarande rester av den i form av hagar och byggnader. Belysning finns i parkens utkanter, utmed gång-

Gröna kilar och planering

Regionens gröna kilar är stora, sammanhängande grönområden i anslutning till bebyggelsen som har flera sammanfallande värden. Kilarna är resultatet av stora sammanhållna markägare och långsiktig regional och kommunal planering.

Fig. 5: Stockholms gröna kilar.

och cykelvägar och vid bollplanen.

Parkplanens analys pekar på att parken bör uppgraderas så att parkkaraktären förstärks. Den övergivna parkleken bör rivas och ersättas av klippta gräsytor och då många människor bor i anslutning till parken behövs fler aktiviteter och sittplatser. Även grusplanen föreslås få en upprustning med konstgräs. Gränsen mellan parkens öppna ytor och naturmark bör enligt parkplanen utvecklas genom att siktröja i brynzonen för att skapa ökad trygghetskänsla och öppenhet.

I dagsläget har parken en extensiv parkskötsel och de åtgärder som parkprogrammet föreslår inkluderar en allmän upprustning av parken, ny parkutrustning, prydnadsplanteringar, konstgräs på grusplanen, nya lekytor, ett utegym samt slyröjning i brynzonen (Huddinge kommun, 2015)

Värden för natur, rekreation och landskap

Översiktlig bedömning och kartering av värden för natur och landskap har gjorts i fält i september 2016.

Naturvärden

Områdets högsta naturvärden är en äldre hållmarkstallskog och några bestånd av äldre aspar. Enstaka träd med höga naturvärden förekommer också spridda i planområdet. Nedan följer en kort beskrivning av dessa värden, som även visas på figur 8 nedan.

Hållmarkstallskog

Naturen i planområdet domineras av en centralt belägen hållmarkstallskog. Hållmarken är relativt kuperad, men skiftar av karaktär, med tätare skog och öppningar om vartannat. De flesta träden i området bedöms vara relativt unga. Det finns dock inslag av äldre tallar och granar och död ved som kan utnyttjas av fåglar och vedlevande insekter. I området hittades en äldre tall och ett par naturvårdsarter som indikerar att området har en viss kontinuitet som tallskog. Arterna beskrivs i mer detalj nedan.

Lövskog

Asp-dominerad lövskog finns i området nedanför hållmarkstallskogen, se figur 6. Skogarna har även inslag av björk och sälg. Naturvårdsintressanta aspar förekommer i sydvästra och östra delen, strax norr om parkeringen. Aspar är ett trädslag som ofta blir hålträd även i relativt ung ålder. Hål i träd är viktiga som boplatser för många fåglar, men indikerar också en livsmiljö för insekter eller svampar som lever i träden. Då flera senvuxna tallar och aspar förekommer finns det potential för områdets träd att utveckla höga naturvärden och håligheter över tid, även om bara ett fåtal naturvårdsintressanta aspar hittades vid denna inventering.

Buskmark

I södra delen av planområdet förekommer ett buskområde med enstaka bärbärande buskar. Buskmarkerna har inga högre naturvärden, men de bärbärande buskarna kan utgöra en plats där fåglar som uppehåller sig i området kan leta efter föda och finna skydd.

Naturvårdsarter och naturvårdsträd

Sydväst om hållmarkerna finns ett mindre område med äldre granar som står bland några grova aspar. Dessa träd har sannolikt friställts för betande djur.

Två rödlistade arter noterades vid ett fältbesök i september 2016. Dels gröngöling (*Picus viridis*) som sågs och hördes, samt spillkråka (*Dryocopus martius*), vars hackmärken kunde noteras. Båda är enligt rödlistan klassade som nära hotad (NT). Spillkråka är även upptagen i fågeldirektivet om bevarande av vilda fåglar. Ytterligare en nära hotad hackspett har noterats i området, mindre hackspett (*Dendrocopos minor*), se figur 7. Hackspettarna väljer gärna större sammanhängande skogsområden för att häcka, men små skogsområden är även viktiga ur födosökssynpunkt. Naturen i Kv Låset 1 m.fl. bedöms främst användas för födosök. Om områdets aspar får stå kvar kommer de med tiden att

Fig 6: En av områdets grova aspar.

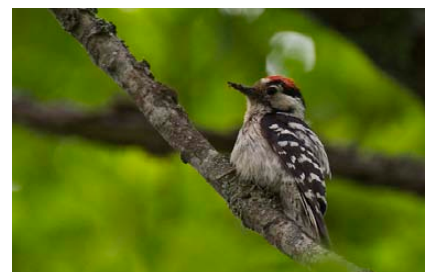

Fig 7: Mindre hackspett (*Dendrocopos minor*) noterades i området och är en nära hotad fågel.

Naturtyper, träd med naturvärden och naturvårdsarter

Granbestånd med naturvärde	Lövskog	Säl	Gran
Aspbestånd med naturvärde	Hällmarkstallskog	Björk	Tall
Buskmark	Planområde	Asp	Naturvårdsart

Ekologigruppen 20170517

Fig 8: Karta över naturtyper, träd med naturvärden och naturvårdsarter (arter som indikerar intressanta naturvärden).

utveckla fler och större håligheter som i framtiden kommer kunna fungera som boplats för exempelvis gröngöling.

Gnag av en obestämd praktbagge (släktet *Buprestis*) fanns på en av de äldre tallarna i hållmarkens norra del. Många arter praktbaggar är knutna till naturvårdsintressanta träd.

Gnag av den tidigare rödlistade skalbaggen granbarkgnagare (*Microbregma emarginatum*) noterades på en gran i norra delen av hållmarkerna, liksom på ett par granar i södra delen av området, se figur 9. Skalbaggen är en mycket bra indikatorart för höga naturvärden.

Observationer av granbarkgnagare, obestämd praktbagge, spillkråka och gröngöling är inlagda i artportalen.

Osäkerhet i bedömningen

Inom ramen av detta uppdrag har endast en översiktlig inventering av naturvärden gjorts i fält och inte en regelrätt standardiserad naturvärdesbedömning. Inventeringen genomfördes under en period då vissa kärlväxter och häckande fågelarter inte kan upptäckas. Vår bedömning är dock att denna inventering är tillräcklig för att bedöma och beskriva platsens naturvärden inför exploatering.

Rekreativvärden - upplevelser och strukturer

De största rekreativvärdena för kv Låset 1 m.fl. är knutna till de öppna ytorna i Sjötorpsparken och till hållmarkstallskogen, främst i form av upplevelsevärdena *skogskänsla* samt *aktivitet och utmaning*. För att rekreativvärdena ska komma till sin rätt är det viktigt att värdefull grönstruktur ska vara tillgänglig för allmänheten.

Sjötorpsparken kan även fortsättningsvis vara en viktig del i områdets lokala grönstruktur, särskilt om ett sammanhängande parkområde skapas. De öppna ytorna används idag främst för picknick, lek och spontanidrott, samt en grusad plan som används bl.a. till bollsport.

Inom planområdet finns gång- och cykelvägar som i princip följer planområdets ytterkanter. Ett system av stigar finns över hållmarkstallskogen, men ingen tydlig hierarki eller struktur finns. Stigarna verkar främst vara använda för att ta sig upp i skogen och leder inte runt i slingor. På grund av topografin och stigarnas beskaffenhet är hållmarkstallskogen i princip helt otillgänglig för någon med funktionsnedsättning, barnvagn eller liknade.

I hållmarkstallskogen finns några öppna partier med utblickar mot Skogås centrum och norrut, se figur 10 nedan.

Fig 9: Gnag av granbarkborre påträffat inom området. Gnaget är i detta fall gjort av larver som kläcks inne i trädet och gnagt sig ut ur granen.

Sociotopvärden

Funktioner och aktiviteter (baserat på Stockholm stad, 2003)- som finns inom planområdet är:

- Backåkning (pulkaåkning i branten mot Sjötorpsparken)
- Bollspel
- Grön oas
- Naturlek
- Promenader
- Ro
- Skogskänsla (med viss störning från omgivande bebyggelse och vägar)

Landskapets karaktär och landskapsrum

Landskapet inom planområdet karaktäriseras av höjdryggen med hållmarkstallskog som skapar en rumslig gräns mellan de olika bostadsområdena vid Vallhornsvägen respektive Storrötsvägen. Skogsområdet har en delvis sluten karaktär, som på höjdpartierna öppnar upp sig. Längs västra sidan av höjdryggen karaktäriseras landskapet av ett öppet parklandskap i en dalgång, som i norr bryts av Österleden. Söderut fortsätter dalgången, men öppenheten är inte densamma då byggnader och träd sluter rummet kring de öppna ytorna i Sjötorpsparken.

Karaktäriserande i landskapet är:

- Hållmark med tallar - nordöstra delen
- Berg i dagen - nordöstra delen
- Öppet parklandskap - västra delen

Rekreativvärden - upplevelser och strukturer

- Stigar
- Gång och cykelvägar
- ☀ Målpunkter
- └─ Utblickar
- Skogskänsla
- Öppna ytor för lek, picknick och spontanidrott
- ▨ Brant
- Tallar - viktiga för landskapsbild/karaktär
- Avgränsning planområde

Fig 10: Karta över områdets landskapskaraktärer och landskapsrum.

MÅL OCH STRATEGIER

Mål för grönstrukturen

För att uppfylla syftet med planprogrammet för kv Låset 1 m.fl. (en tätare bebyggelse, mer sammanhållen koppling till Skogås centrum och en uppgradering av Sjötorpsparken) är det viktigt att området har en multifunktionell grönstruktur. Genom att se natur- och parkmark, samt annan grönska i staden, som delar av en grön-blå infrastruktur med utrymme för naturens processer och funktioner, undviks att det gröna blir ett odefinierat ”mellanrum”. Istället kan sådan mark utgöra en värdeskapande struktur.

Mångfunktionell grönstruktur innebär inte alltid att maximerande av funktioner i en grön miljö är det bästa, utan detta kan ibland leda till målkonflikter. Vissa funktioner kan påverka varandra negativt, t.ex. livsmiljö för groddjur och uppsamling av orenat dagvatten, eller en bollplan och livsmiljö för barrskogsfåglar. Sådana målkonflikter kan undvikas genom att separera dessa funktioner till olika ytor. Det är grönstrukturen i sin helhet som ska vara mångfunktionell.

Genom att ta hänsyn till dessa förutsättningar i utformning av bebyggelsestrukturen läggs grunden för att mesta möjliga nytta kan skapas. För att konkretisera detta för kvarteret Låset 1 m.fl. föreslår denna gröna strategi ett antal mål och strategier baserat på inventeringarna. Mål och strategier är uppdelade på fyra områden; ekologiska värden, sociala värden, övriga ekosystemtjänster och lagskyddade miljöer. Mål och strategier kopplade till ekologiska värden och sociala värden är direkt baserad på inventeringarna. Övriga ekosystemtjänster är en övergripande diskussion kring de ekosystemtjänster som bedöms särskilt relevanta att beakta vid kv. Låset 1 m.fl. Då lokalt underlagsmaterial saknas är mål och strategier baserade på övergripande kunskaper kring dessa ekosystemtjänster som anpassats för de lokala förhållandena. Diskussionen kring lagskyddade miljöer är en fördjupad diskussion kring de lagskydd som är kopplade till naturinventeringens resultat, i detta fall Artskyddsförordningen (SFS 2007:845).

Sammantaget syftar dessa till att kv Låset 1 m.fl. även fortsättningsvis har en ekologisk funktion och möjlighet till rekreation. Detta kan göras genom att anpassa bebyggelsen så att naturmark kan sparas och att möjliggöra en sammanhållen lokal grönstruktur där naturen hänger ihop i ett nätverk. I den lokala grönstrukturen finns även plats för rekreation.

Inom grönstrukturen produceras **ekosystemtjänster** som är förutsättningen för en god vistelsemiljö och en hållbar stadsutveckling. Det kan vara ekosystemtjänster i form av livsmiljöer för områdets rika biologiska mångfald, rekreativa gröna miljöer, god hantering av dagvatten och odlingsmöjligheter. För att dessa nyttor och tjänster ska bli till behöver grönstrukturen utgå ifrån områdets ekologiska förutsättningar. Några av grönstrukturens funktioner behöver mer utrymme och hänsyn, medan andra funktioner kan klara att bebyggelse och grönska blandas tätt.

Principer för ekologisk kompensation

Använd balanseringsprincipen

Balanseringsprincipen innebär att betydande negativ påverkan på ekologiska värden och andra ekosystemtjänster i första hand ska undvikas och i andra hand minimeras. Om detta sedan inte är möjligt ska utjämningsåtgärder/kompensationsåtgärder genomföras.

Allt kan inte kompenseras

Vissa värden tar så lång tid att utvecklas eller kräver speciella förhållande för att utvecklas. Vissa värden kan också vara väldigt ovanliga. Dessa bör bevaras och inte ersättas.

Beakta värden i landskaps-skala

Vilket värde som ska skapas på en viss plats bör utgå ifrån en behovsanalys gjord på en översiktlig/strategisk nivå.

Värden ska bestå över tid

Kompensationsåtgärder måste kunna bestå över tid. För detta krävs att åtgärderna garanteras finnas kvar på en viss plats och att en skötsel som utvecklar/bevarar värdena genomförs.

Nettoförluster får inte uppstå

En detaljerad analys av situationen före och efter en exploatering ska genomföras. Om det finns färre värden efter exploatering (skada) måste åtgärder utföras för motverka att en nettoförlust uppstår.

Säkerhetsfaktorer

Kompensationens storlek (i yta eller pengar) behöver justeras efter hur lång tid det tar innan värden återskapas och hur stor risken är att åtgärderna misslyckas. Detta genomförs för att garantera att tillräckliga åtgärder genomförs för att en nettoförlust inte ska uppstå.

Ekologisk kompensation

Huddinge kommun arbetar med en metod för att kompensera eventuella förluster av ekologiska värden som kan uppstå till följd av exploatering (Huddinge kommun 2011). Arbetssättet utgår ifrån skadelindringshierarkin (kallas ibland balanseringsprincipen) där arbetet med att bevara värden börjar med att undvika påverkan (steg 1), minimera eventuell påverkan på platsen där exploatering är beslutat att ske (steg 2), samt att utjämna (steg 3) och därefter att kompensera för eventuellt förlorade värden (steg 4). I detta dokument utgår vi ifrån att ekologisk kompensation innefattar biologiska värden, kulturella ekosystemtjänster samt övriga ekosystemtjänster. En bra tumregel är att kompensera så att utpekade värden blir lika högt, eller högre än tidigare. Kompensationen måste stå i relation till det värde som går förlorat.

Förslag till skadelindring och kompensationsåtgärder för kv. Låset 1 m.fl. återfinns i respektive strategiavsnitt. För karta över föreslagen områdesstruktur, se figur 11.

Tidslinje - arbetsgång

STEG 1. Undvika; negativ påverkan undviks

Innebär för kv Låset m.fl: Innebär i denna strategi främst att se över hur bebyggelsen placeras inom området och undvika att det stora öppna parkrummet och hållmarken bebyggs.

STEG 2. Minimera; negativ påverkan kan inte undvikas, men minimeras.

Innebär för kv Låset m.fl: Anpassning av bebyggelsen till omgivande natur, placering och utformning av huskroppar.

STEG 3. Utjämna; negativ påverkan som inte kan undvikas eller minimeras, utjämnas i sitt funktionella sammanhang.

Innebär för kv Låset m.fl: I de fall en minimerad påverkan inte går att undvika ska påverkan utjämnas, till exempel kan förlorade värden ersättas inom samma område genom gestaltning/skötsel av närmiljön.

STEG 4. Ersätta negativ påverkan som inte kunnats undvikas, minimeras, eller utjämnats i sitt funktionella sammanhang får ersättas på annat sätt.

Innebär för kv Låset m.fl: Ersättande kan regleras i detaljplaneskedet genom olika former av avtal. Här kan detta innebära att förlorade värden ersättas med andra utanför området. Detaljstudie över planens påverkan måste genomföras för att föreslå konkreta förslag till kompensationsåtgärder.

Områdesstruktur - förslag markanvändning

Parkmiljö	Bebyggelseområde
Lövskog - utveckla värden	Tallar - viktiga för landskapsbild/karaktär
Skogsmiljö - spridningsamband söderut	Tydlig gräns mellan bostäder och park/natur nedanför branten
Brynmiljö - kan utvecklas biologiskt	

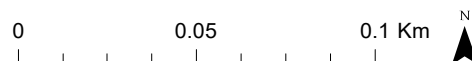

Fig 11: Karta över föreslagen områdesstruktur. Kartan pekar ut bebyggelseområden och grönsstruktur samt var en tydlig gräns mellan dessa föreslås.

EKOLOGISKA VÄRDEN

Mål för ekologiska värden

Kvarteret Låset 1 m.fl. har en central hållmark med ett rikt växt- och djurliv av arter och biotoper kopplat till naturtypen. Området ska ha goda ekologiska spridningsmöjligheter till skogsområden söder om området.

Principer och förslag till åtgärder

Principer för områdets utpekade värden

De ekologiska värdena kopplade till barrskogsmiljöer ska ökas genom att:

- Barrskogsmiljöer med höga naturvärden ska sparas, framför allt med fokus på hållmarkstallskog med grova tallar och äldre granar. Död ved ska finnas inom området.
- Naturvårdsanpassad skötsel av skogsmiljöer ska genomföras vid behov för att hindra igenväxning och så att stammar av grova tallar blir solbelysta.
- Föryngring av tall ska säkras för att skapa kontinuitet genom att yngre tallar ska tillåtas utveckla höga värden med tid.
- Brynmiljöer ska stärkas i anslutning till de större sammanhållna skogsområdena. Arter som kan tillföras är t.ex. bärande arter så som rönn, hassel, fågelbär, hagtorn och vildapel.

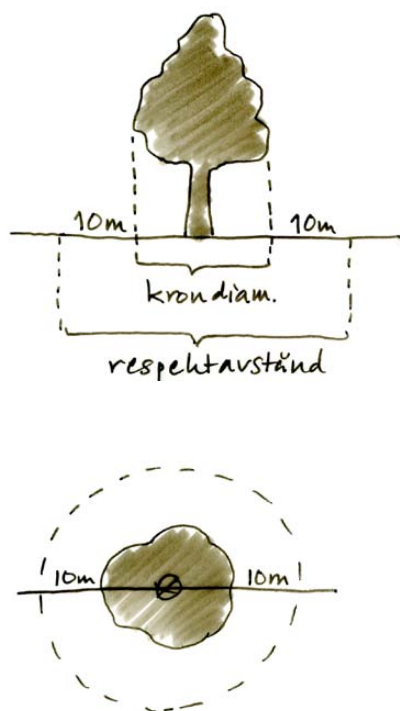

Fig 12 & 13: Genom att hålla respektavstånd 10 m från kronans kant kan värdefulla träd fortsatt utgöra och utveckla ekologiska värden.

De ekologiska värdena kopplade till andra lövträd ska bevaras/ökas genom att:

- Utpekade lövträd (ffa. asp, björk, sälg) med höga naturvärden som utgör livsmiljö för en rik biologisk mångfald ska bevaras. Död ved ska finnas inom områden där dessa träd finns.
- Naturlig återväxt och plantering av lövträdsarter som är typiska för området ska ske i kanter av hållmarkerna.
- Lövträd med höga naturvärden ska skötas så att höga värden bibehålls och utvecklas, t.ex. genom att friställa vidkroniga träd och gallra/undvika beskuggning så att stammar blir solbelysta.

De ekologiska värdena kopplade till öppna miljöer ska ökas genom att:

- Sköta områdets parkmarker med naturvårdsinriktad skötsel. Planera för/gynna framförallt blommande ängar och gräsmattor med inblandning av blommande örter (ger föda och livsmiljöer åt humlor/bin/fjärilar etc).
- Blommande träd och buskar planteras i soliga, varma lägen (ger föda och livsmiljöer åt småfåglar/humlor/bin/fjärilar etc).

De ekologiska spridningssambanden ska stärkas/ökas genom att:

Grön strategi planprogram kv Låset 1 m.fl.
Slutversion
15 augusti 2017

- Spridningssamband för arter knutna till barrskog ska stärkas genom att bevara och utveckla skogsmiljöer i den södra delen av planområdet, se figur 14 nedan.
- Barriärer söderut mot Sjötorpsvägen, t.ex. i form av byggnader eller större infrastruktur ska undvikas.

Konkreter åtgärder för anpassning av planen

- Behåll den centrala hållmarkstallskogen intakt (så mycket som möjligt av kullen).
- Utforma kanten mellan bebyggelse och hållmarken som ett väl definierat område med exempelvis en gångstig som avdelar områdena.
- Bevara grova aspbestånd nedanför hållmarkens sydvästra kant (markerade på karta figur 78).
- Bevara utpekade solitära tallar (markerade på karta figur 9).
- I de fall värdefulla träd hamnar inom kvartersmark ska marklov för fällning skrivas in i detaljplanen och riktlinjer för när marklov kan beviljas skrivs in i planbeskrivning.
- Ny bebyggelse bör också placeras så att värdefulla tallar inte skuggas, se figur 11.
- Särskilda skyddsavstånd till särskilt värdefulla träd (minst >10 meter) som riskerar skadas i bygg- och anläggningsskede ska upprättas (exempel figur 12 och 13).

STEG 1 & 2 UNDVIK - MINIMERA

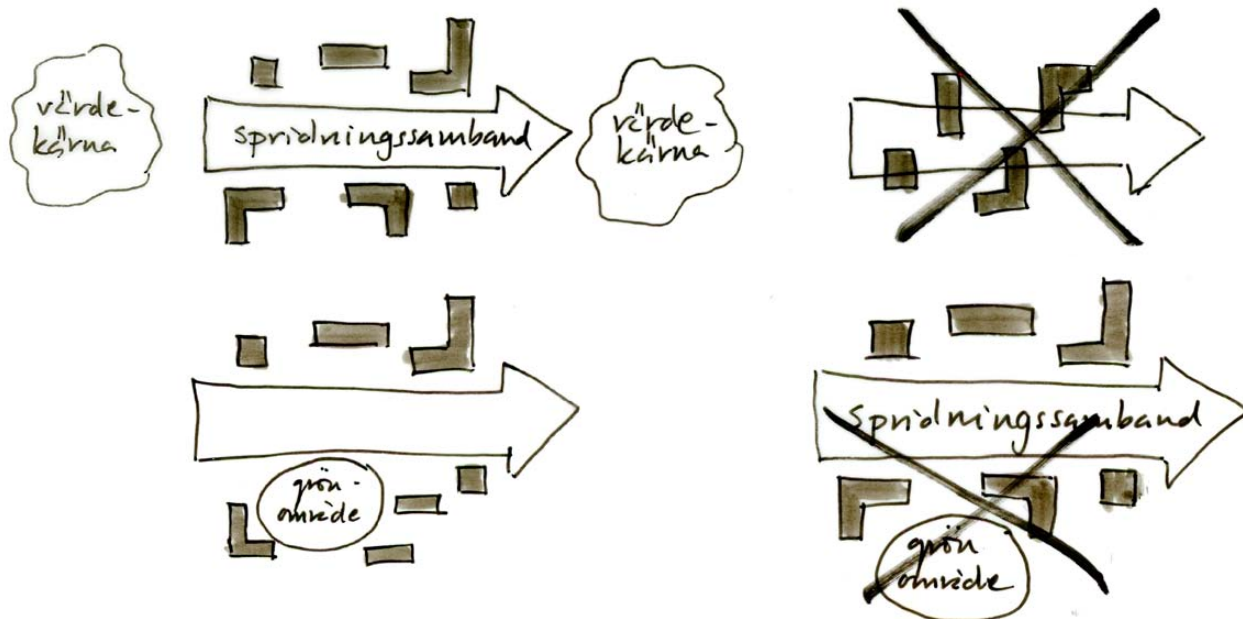

Fig 14: Ett spridningssamband sammanlänkar två värdekärnor och bör därför inte blockeras av byggnader eller andra element som utgör barriär för spridning. Om ett grönområde planeras i dess närhet blir den bästa effekten av spridningssambandet om grönområdet ligger i direkt anslutning till detta istället för avskilt av bebyggelse.

STEG 2 & 3 MINIMERA- UTJÄMNA

Gestaltning och utformning av gröna miljöer

- Artrika och varierade brynmiljöer kan skapas i anslutning till öppna parkytor, se figur 16. Arter som kan tillföras är t.ex. bärande arter som rönn, hassel, fågelbär, hagtorn och vildapel. Partier av sälg är viktiga att bevara.
- Använd ved som avverkats inom området i konstruktioner eller installationer för att gynna ekologiska värden kopplat till död ved. Kombinera naturvårdsfunktioner och gestaltning.
- Vid utformning av parken kan ängsmark och andra blomrika miljöer anläggas för att öka möjligheten till pollinering.
- Anlägga gröna tak på byggnader inom planen. Vegetationstak med lite djupare växtsubstrat kan hålla en större mängd regnvatten och samtidigt gynna en hög biologisk mångfald.

Skötsel

- Hällmarkstallskogens värden kan höjas genom gallring, speciellt i kanter/bryn (exempel figur 15).
- Områden med grova aspar kan gallras för att gynna tillväxt av de största asparna.
- Träd som tas ner bör placeras ut som faunadepåer i naturområden inom planområdet, särskilt grövre träd.
- Om grova aspar eller granar tas bort ska andra aspar i närområdet, genom aktiv skötsel, tillåtas bli grova, gamla och solbelsyta.
- Placera veden av avverkade naturvårdsintressanta träd i kvarvarande trädömråden. Veden kan placeras både i solbelysta och skuggiga områden.

STEG 2 & 3 MINIMERA- UTJÄMNA

STEG 4 KOMPEN- SERA

Möjliga kompensationsåtgärder

- Skapa nya ängsmarker och blommande/bärande bryn i parken, se figur 17.
- Plantera nya träd i södra delen av planområdet för att stärka barrskogssambandet söderut.
- Placera stående död ved av tall i hällmarken.
- Analysera närområdet för brister i regionala spridningssamband och genomför åtgärder där.

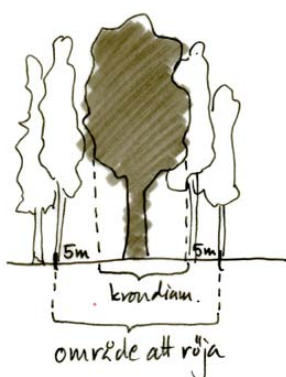

Fig 15: Genom att röja kring tallar och aspar kan stammarna solbelysas vilket gynnar arter knutna till dessa träd.

Fig 16: Artrika och varierade brynmiljöer bör skapas i anslutning till Sjötorpsparken. Arter som kan tillföras är t.ex. bärande arter så som rönn, hassel, fågelbär, hagtorn och vildapel.

Fig 17: Karta ekologisk kompensation med förslag till åtgärder på olika platser inom området.

Fig 18: Kvarter med angränsande GC-väg ger en tydlig gräns som säkrar allmänhetens tillgänglighet. Referens: Zinkens väg, Stockholm

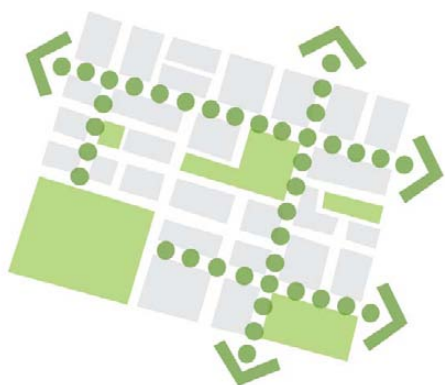

Fig 19: Planstrukturen ska utformas så att barriärer undviks för att ta sig till grönområden inom stadsdelen och i närliggande områden. Bild: Stockholms stad.

SOCIALA VÄRDEN

Mål för sociala värden

Kvarteret Låset 1 m.fl. har en god livsmiljö där människor trivs och mår bra. De öppna ytor i Sjötorpsparken är multifunktionella ytor för lek, picknick och spontansport och hållmarksskogen på höjden är en grön oas som erbjuder naturlek och viss skogskänsla. Grönstrukturen är tillgänglig och har god koppling till närliggande grönstrukturer.

Principer och förslag till åtgärder

Grönstrukturen ska vara trygg och tillgänglig för allmänheten genom att:

- För att göra skogsmiljön på höjden mer tillgänglig bör de befintliga stigsystemet utvecklas och förstärkas. Även sambandet söderut mot Drevviken bör stärkas.
- Tydliggöra gränser mellan bostäder och park/natur längs branten för att säkra allmänhetens fysiska och upplevda tillgänglighet, se figur 18 och 19.
- För att öka tryggheten är det viktigt att skapa funktioner som gör att fler människor befinner sig i området och rör sig längs gångvägarna, se diskussionen kring multifunktionallitet nedan. Det är även viktigt att miljön underhålls och sköts för att undvika nedskräpning och att parkens belysning ses över.
- Stråk mellan bostäder, gator och grönområden görs tillgängliga, säkra och trygga för rekreation för alla människor, med särskilt fokus på barn, äldre och funktionsnedsatta. Motverka barriärer genom utformning av kvartersstrukturen, se figur 19.

Grönstrukturen i kv Låset 1 m.fl. håller hög kvalitet och stor variation vad gäller aktiviteter och upplevelser för en mångfald av människor genom att:

- Sjötorpsparken får en multifunktionell utformning med bland annat aktiviteter och sittplatser.
- Genom en multifunktionell utformning av grönstrukturen kan en social mångfald stödjas, här är det särskilt viktigt att vara lyhörd för de önskemål och behov lokala grupper och föreningar har. Multifunktionallitet innebär att funktioner såsom klimatanpassning, biologisk mångfald, idrott, rekreation och naturpedagogik m.m. utformas och sköts så att de olika funktionerna stödjer varandra. För kv Låset 1 m.fl. innebär det bl.a. att bevarande av äldre träd, död ved och satsningar på biologisk mångfald kopplas till de behov och önskemål de lokala förskolorna har för naturpedagogik.
- Sociotopvärden bibehålls och utvecklas i uppgraderingen av Sjötorpsparken samt i bibehållen skogsmiljö på höjden.
- För utformningen av park/naturområde ska fokus vara att platserna kan upplevas med alla sinnen (syn, hörsel, doft, smak och känsel), särskilt med fokus på barn, äldre och funktionsnedsatta.

Den gröna strukturen i kv Låset m.fl. ska bidra med identitet till området och det kulturhistoriska landskapet ska även efter

utbyggnad vara läsbart genom att:

- Karaktärsgivande befintlig vegetation bevaras både inom allmän platsmark (park, gata, torg etc.) och på kvartersmark. Befintlig topografi och landskapformer ska bevaras för att stärka områdets karaktär.
- Tydliga siktlinjer och rörelsestråk mellan planområdet och Drevviken bidrar till läsbarheten av det lokala landskapet.

Konkreta åtgärder för anpassning av planen

- Se till att tydliga entréer mellan bostäder och park/natur finns, både mot de öppna ytorna i Sjötorpsparken och upp mot hållmarksskogen.
- Bebyggelsen ska anpassas efter den varierade terrängen och utföras på ett sätt som inte skadar landskapsbilden (kan innebära bland annat att undvika okänslig sprängning).
- Säkerställa tydliga gränser mellan privat och offentlig mark genom planbestämmelser för staket, mur, häck eller liknande.
- Säkerställa allmänhetens fysiska och upplevda tillgänglighet till rekreationsområden med en tydlig gräns mellan park/natur och bostäder längs branten, se figur 11 och beskrivningar i figur 20 nedan.
- Säkerställa att det finns förutsättningar för en variation av sociotopvärden inom planområdet, se tabell i bilaga 1.

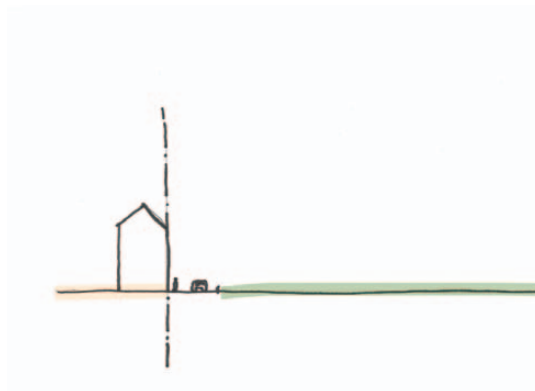
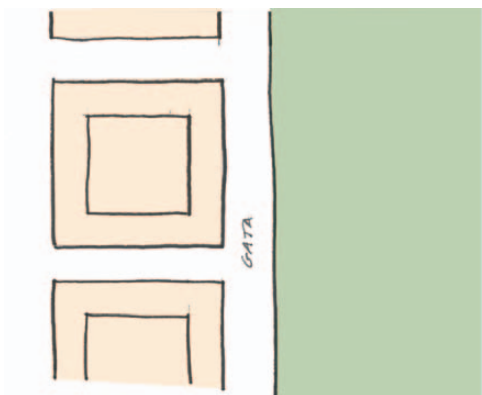
Gestaltning och utformning

- Tillgängliggöra stråk upp på hållmarkstallskogen på höjden och anläggning av utsiktsplatser för barnvagnar, äldre samt personer med funktionsvariationer. Gator, gång- och cykelvägar utformas med hög tillgänglighet genom val av markmaterial och placering av belysning och sittplatser.
- Säkerställa tillgång till papperskorgar och sittplatser.
- Pedagogiskt utformad grönstruktur i Sjötorpsparken som gynnar nyfikenhet, intresse och förståelse. Kan exempelvis innebära att befintlig natur tillgängliggörs med hjälp informationsskyltar, kompostering, synlig dagvattenhantering etc.

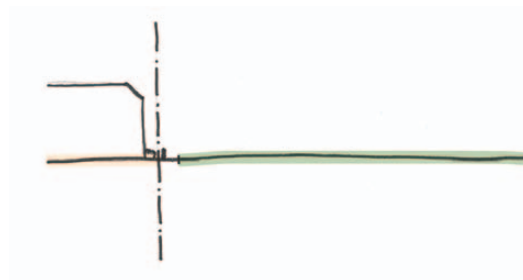
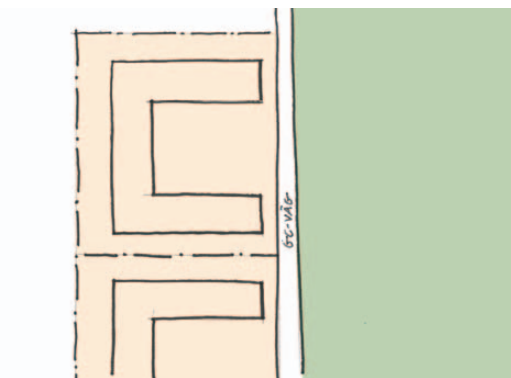
Möjliga kompensationsåtgärder

- I ett arbete med eventuellt gestaltungsprogram bör en diskussion om kvalitativa gröna rum i staden föras. I dagsläget är sociotoperna backåkning (pulkaåkning i branten mot Sjötorpsparken), bollspel, grön oas och naturlek identifierade i planområdet - dessa bör utvecklas och för att kompensera ny bebyggelse bör nya sociotoper läggas till i området, för exempel på sociotoper se bilaga 1. Nya aktiviteter kan till exempel vara utegym, vattenlek och uteserveringar.
- Då lokala grönområden ofta används flitigt av lokala skolor och förskolor bör en förlust av/och ökad användning av ett grönområde kompenseras genom att maximera det gröna på stadens egen mark, på förskolor och idrottsplatser m.m. För att fungera som kompensation bör insatserna gå utöver redan planerade upprustnings- och skötselplaner. Förslagvis kan odlingslådor och biodlingar anläggas för matproduktion, biologisk mångfald och naturpedagogik.

A. Kvarter med angränsande gata ger en tydlig gräns mellan privat kvartersmark och offentligt natur- eller parkmark.

B. Kvarter med angränsande GC-väg ger en tydlig gräns mellan privat kvartersmark och offentligt natur- eller parkmark.

C. Kvartersmark som ansluter direkt mot grönområde innebär en otydlig gräns mellan privat kvartersmark och offentligt natur- eller parkmark. Detta medför dels risk för annektering/intrång av de boende i det angränsande naturområdet, dels en otydlig upplevd tillgänglighet.

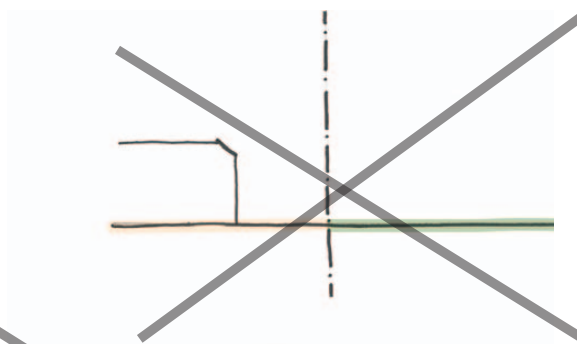
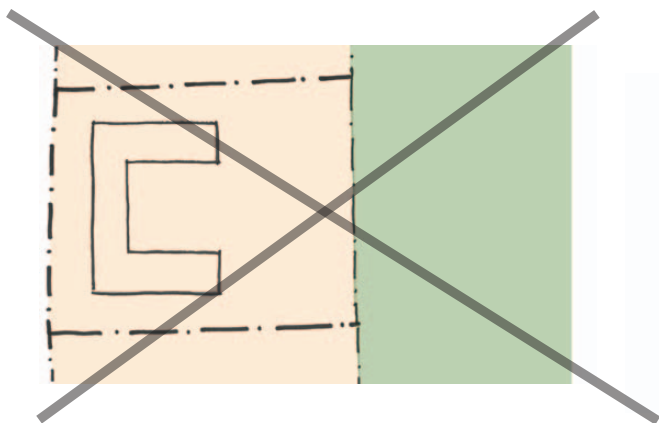

Fig 20: Utformningen av mötet mellan privat och offentlig mark kan påverka den upplevda tillgängligheten.

Mål för övriga ekosystemtjänster - Klimatreglering och dagvatten

Kvarteret Låset 1 m.fl. är väl anpassat för att hantera dagens och framtidens klimat via gröna ytors reglering av lokalt klimat och utomhusmiljö.

Principer och förslag till åtgärder

De gröna miljöernas förmåga att reglera lokalklimatet och hantera dagvatten och skyfall ska ökas genom:

- Lokalisering och utformning av grönytor leder till god kapacitet för fördröjning och infiltration av regnvatten och bidrar till rening av dagvatten, se figur 21 och 22.
- Området innehåller ett stort antal träd och buskar och har en hög andel vegetationsklädd mark, vilket ökar kapaciteten för avdunstning, vattenupptag och temperaturreglering. Stadsdelens vegetation bidrar till att skapa lä och dämpa buller från järnvägen, se referens i figur 23.

Den gröna infrastrukturen stödjer luftrening och klimatreglering genom:

- Bevara områdets stora skogsparti intakt för att behålla klimatreglerande effekten av området.
- Andelen luftrenande vegetation ska vara stor för att effektivt rena luften i området från föroreningar. Planerade tillskott av träd ska placeras och vara av arter som maximerar biologisk mångfald såväl som luftrening.

Fig 21 & 22: Stadsdelens parkmark är modulerad så att det kan fungera som översvämningsytor vid häftiga regn. Referens: Augustenborg, Malmö.

Fig 23: Träd i gaturummet bidrar till att dämpa buller genom att förhindra att ljudet studsar runt mellan hårdgjorda ytor (likt en gardin i ett rum). Referens: Södermalm, Stockholm.

Vattenrening och skydd mot extremt väder

Vegetation och andra organismer kan bidra till vattenrening genom att ta upp näringsämnen och bryta ner vissa föroreningar som finns i vattnet. På så sätt hindras att dessa ämnen sprids till våra sjöar och vattendrag. Fungerande vattenrening är en förutsättning för produktion av dricksvatten, fisk och andra livsmedel. Vidare har vattenrening en stor betydelse för vissa kulturella tjänster, så som tillgången till rena sjöar och vattendrag för rekreation.

Framtida klimatförändringar förväntas innebära ökade nederbörds mängder och fler intensiva regn. Detta i sin tur medför större risker för översvämnningar, erosion och skred. I städer och andra tätbebyggda områden är den här problematiken särskilt angelägen eftersom det finns stora ytor med hårdgjord mark. Vegetation kan fånga upp regnvatten i bladverken och naturmark har en infiltrerande effekt vilket innebär att vattnet med tiden kommer att sjunka undan. Med en strategiskt planerad grönstruktur kan därför höga nederbördsflöden dämpas och jämnas ut, och risken för översvämnning kan minska.

Luftkvalitetsförbättring

Tillgång till ren luft är en förutsättning för att vi ska kunna leva ett hälsosamt liv eftersom förorenad luft ökar risken att drabbas av flera olika sjukdomar. För att vi ska kunna ha ren luft så behöver vi dels minska utsläppen från transporter och industri, men det är också avgörande att skydda och stärka ekosystemtjänsterna för luftrening. Många typer av vegetation, särskilt träd, bidrar till rening av luften genom att damm och andra partiklar fastnar på blad, grenar och stammar och spolas sedan bort av regn. Trädens uppbyggnad gör dessutom att stadsluften stiger uppåt och tar med sig skadliga ämnen. Vidare bidrar vegetationen till en luftomväxling mellan stad och land som innebär att förorenad stadsluft byts ut mot ren luft.

Källor: Boverket, 2007: C/O City, 2014: Ekologigruppen & Göteborgsregionens kommunalförbund, 2014: Ekologigruppen & Upplands Väsby, 2015: SLU, 2013: SOU, 2013: SLL, 2013.

STEG 1 & 2 UNDVIK- MINIMERA

Åtgärder för anpassning av planen

- Bevara naturmark inom planområdet för infiltration av dagvatten.
- Bevara och plantera större träd som kan bidra till att fördröja dagvatten inom stadsdelen.
- Tydliga riktlinjer i ett eventuellt gestaltungsprogram för hur tillkommande bostadsgårdar bör utformas för att bidra till omhändertagande av dagvatten, exempelvis genom att undvika hårdgjorda ytor samt gynna vegetation.

STEG 2 & 3 MINIMERA- UTJÄMNA

Gestaltning och utformning

- Dagvattenhantering kan hanteras i lågpunkter i öppna dagvattensystem inom den centrala parken. Ytor i parken kan modularas så att de kan ta hand om vatten i händelse av skyfall. Kan göras både i solöppna lägen, eller i form av fuktiga skogsmiljöer.
- Planera stadsdelens gator och utemiljöer med plats för växtbäddar (rain gardens) som kan bidra till fördröjning av dagvatten.
- Kvartersgårdarna bör utformas med så liten andel hårdgjorda ytor som möjligt och med träd och vegetationsbäddar som kan bidra till en fördröjning av dagvatten (exempelvis "rain gardens").
- Anlägga gröna tak på byggnader inom planen. Vegetationstak med lite djupare växtsubstrat kan hålla en större mängd regnvatten och samtidigt hålla en högre biologisk mångfald.

STEG 4 KOMPENSATION

Kompensation

- Ersätt förlorad infiltration och fördröjning av flöden genom skapande av dagvattenlösningar som utformas för att också stärka den biologiska mångfalden.
- Ersätt förlorad luftrenande kapacitet genom att plantera nya buskar/träd runt tillkommande bebyggelse i parken och söder om planområdet.

Mål för övriga ekosystemtjänster

Grönstrukturen i kv Låset 1 m.fl. är utformad så att den stödjer skyddade miljöer enligt gällande lagar och förordningar, och samtidigt möjliggör en effektiv bebyggelsestruktur.

Principer och förslag till åtgärder

Den gröna infrastrukturen innefattar och säkrar lagskyddade miljöer genom att:

- Art- och habitatdirektivet efterföljs genom att miljöer för fåglar bevaras och sköts så att de fortsatt utgör livsmiljö för utpekade arter som hittas inom området. Dels grönköling (*Picus viridis*, figur 24) som sågs och hördes, samt spillkråka (*Dryocopus martius*, figur 25) vars hackmärken kunde noteras. Båda är enligt rödlistan klassade som nära hotad (NT). Spillkråka är även upptagen i fågeldirektivet om bevarande av vilda fåglar. Utöver dessa arter har mindre hackspett (*Dendrocopos minor*, NT) tidigare noterats i området.
- Eventuell dagvattenavrinning till småvatten i anslutning till planområdet ska inte sänka ekologisk eller kemisk status. Dagvattenutredningar ska ligga till grund för dimensionering av dagvattenlösningar som säkerställer att belastning av föroreningar till vattenförekomst Drevviken inte ökar jämfört med dagens nivåer.

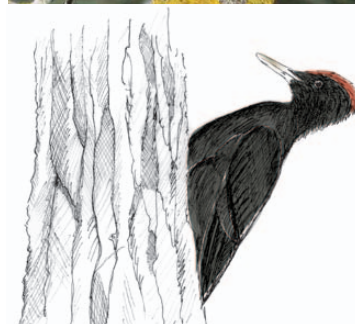

Fig 24 & 25 Grönköling (*Picus viridis*) och spillkråka (*Dryocopus martius*) är de skyddade fågelarter som hittas inom områdets hållmarkstallskog. Dessa hackspettar kräver särskild hänsyn och anpassning av planen.

Anpassning av planen

- Bevara hållmarkstallskogen intakt och möjliggör ekologisk spridning av skyddade arter, se avsnitt om ekologi ovan.
- Maximera infiltrationsytor och fördröjningskapacitet lokalt

Skötsel

- En skötselplan tas fram för området med syftet att öka områdets förutsättningar för skyddade arter. Den bör bland annat innehålla skötsel för att
 - 1) utveckla hållmarkstallskogens värden med större andel död ved och
 - 2) utveckla områden med aspar så att fler växer sig grova, gamla och utvecklar håligheter (se avsnitt om ekologiska strategier ovan).

Risk för påverkan

Artskyddsförordningen (SFS 2007:845) förbjuder påverkan på skyddade arter. Fågelarter som är utpekade i Artskyddsförordningen och rödlistade arter ska ges särskild hänsyn. Projektet måste utformas så att dessa arter inte blir påverkade. Ovan ges förslag till hur en påverkan på skyddade arter i kv Låset m.fl. kan undvikas. Om projektet genom sin utformning trots detta riskerar påverka skyddade arter måste kontakt med Länsstyrelsen tas i tidigt skede så att lämplig utformning av projektet kan samrådats.

STEG 1 & 2
UNDVIK -
MINIMERA

STEG 2 & 3
MINIMERA -
UTJÄMNA

Referenser

Tryckta källor

Artskyddsförordning. SFS 2007:845.

C/O city. (2014) Ekosystemtjänster i stadsplanering - en vägledning.

Ekologigruppen & Göteborgsregionens kommunalförbund (2014). Metod för kartläggning av Ekosystemtjänster - Fallstudie Delsjön - Härskogenkilen.

Ekologigruppen & Upplands Väsby (2015). Kartläggning av ekosystemtjänster i Upplands Väsby kommun - Underlag till utvecklingsplan för ekosystemtjänster.

Huddinge kommun (2011) PM rörande ekologisk kompensation. Huddinge 2011-12-20.

Huddinge kommun (2012) Huddinges natur: En redovisning av värdefull natur och grönstruktur för rörligt friluftsliv och biologisk mångfald. Underlagsrapport till Översiktsplan 2014. Huddinge: Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen mars 2012. Del 1.

Huddinge kommun (2014b) Program för Låset 1 m.fl., Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, maj 2014.

Huddinge kommun (2015) Parkplan. Tillgänglig på internet: https://www.huddinge.se/globalassets/_gemensamma/styrdokument-overgripande/plan/parkplan/parkplan-del-1.pdf

Statens offentliga utredningar (2013). Synliggöra värdet av ekosystemtjänster - Åtgärder för välfärd genom biologisk mångfald och ekosystemtjänster (SOU 2013:68)

Stockholms läns landsting (2004) Nacka-Värmdökilen, Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar, 5: 2004

Stockholms läns landsting (2010) Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen: RUFSS 2010 : så blir vi Europas mest attraktiva storstadsregion : antagen av landstingsfullmäktige 2010. (2010). Stockholm: Regionplanenämnden, Stockholms läns landsting

Stockholms läns landsting (2011) Värdering av stadskvaliteter i Stockholmsregionen. Stockholms läns landsting.

Digitala källor

Boverket (2007) Bostadsnära natur: inspiration & vägledning. 1. uppl. Karlskrona:

Boverket. Tillgänglig på Internet: http://www.boverket.se/upload/publicerat/bifogade%20filer/2007/Bostadsnara_natur.pdf

Boverket (2015) Standard för skydd av träd vid byggnation. Karlskrona: Boverket.

Tillgänglig på Internet: http://pub.epsilon.slu.se/12185/7/ostberg_j_stal_o_150511.pdf (2016-02-15)

Huddinge kommun (2014a) Huddinge kommun översiktsplan 2030. Tillgänglig på internet: https://www.huddinge.se/globalassets/_gemensamma/styrdokument-overgripande/plan/oversiktsplan-och-prioriterade-projekt/oversiktsplan-huddinge-kommun-2030

SLU (2013). Vilda insekter viktiga för pollinering av jordbruksgrödor. Tillgänglig på internet: <http://www.slu.se/sv/om-slu/fristaende-sidor/aktuellt/alla-nyheter/2013/3/vilda-insekter-viktiga-for-pollinering-av-jordbruksgrodor/>

Sociotophandboken Stockholm stad (2003). Tillgänglig på internet: <http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Stadsutveckling/Sociotopkartor/>

GIS- och kartmaterial

Grundkarta, Huddinge kommun

Huddinges natur, karta "Strategiskt skydd av Huddinges grönstruktur"

Huddinges översiktsplan, karta "Markanvändningskarta"

Ortofoto, Huddinge kommun

RUFSS, plankarta för Stockholms län 2030

Bilaga 1 Sociotopvärden

Grön strategi planprogram kv Låset 1 m.fl.

Slutversion

15 augusti 2017

Sociotopvärden och upplevelsevärden är viktiga faktorer när rekreation analyseras. En sociotop är ett av människor upplevt värde och beskriver vilka aktiviteter som en plats kan bidra med. Tabellerna är Ekologigruppens vidareutveckling av Stockholms stads sociotophandbok (Stockholm stad, 2003) och Regionplane- och trafikkontorets sammanställning av upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar (2004)

SOCIOTOPVÄRDEN

- Backåkning - Åka pulka eller skidor i backe
- Bad - badupplevelser och vattenlek
- Blomprakt - rik blomning och trädgårdsodling
- Bollspel - bollspel och bollek
- Båtliv - aktivt båt- och kajliv
- Djurhållning - aktivt lantbruk, 4H och djur i parklek
- Evenemang - plats för teater- musik- och motionsevenemang eller festivaler
- Folkliv - viktig mötesplats, ofta många människor och myllrande folkliv
- Golf - långgolf, kompaktgolf, bangolf och discgolf
- Grön oas - rum med grönskande golv och väggar
- Kulturmiljö - plats med kulturhistoriska värden
- Landform - grönska eller natur av betydelse för landskapsbilden
- Lekplatslek - barns lek på lekplats
- Löpträning - iordningställt och belyst motionsspår
- Naturlek - barns möjlighet till lek i natur
- Odling - odla i koloniträdgårdar eller odlingslotter
- Parklek - bemannad lekplats
- Picknick - samvaro i mindre sällskap, ofta i samband med solbad
- Promenader - flanerande, strövande, hundrastning, joggning, motionscykling och inlines
- Vandring - Mer omfattande och strapatsrik än promenad, utövas på helger och lov
- Ridning - rida och att titta på hästar
- Ro - avkoppling och upplevelsen av avskildhet och tystnad
- Skate - skateåkning i ramp eller på mark
- Skidor - åka skidor på längden
- Skridsko - åka skridskor
- Sitta i solen - en plats att sitta i solen
- Torghandel - livlig torghandel
- Uteservering - café eller kiosk med uteservering
- Utsikt - överblick över landskapet samt känslan av rymd

Ekologigruppens komplettering av rekreativa värden

- Social samvaro - enklare mötesplats av sekundär betydelse
- Naturstudier - natur med intressant växt- eller djurliv
- Plocka svamp och bär - natur med god möjlighet att hitta blåbär, hallon, lingon, svamp

UPPLELSEVÄRDEN

Beskrivning av upplevelsevärden för rekreation grundar sig på metoder utarbetade i Regionplane- och trafikkontorets rapporter "Upplevelsevärden – sociala kvaliteter i den regionala grönsstrukturen". Begreppen har kompletterats av Ekologigruppen AB för att passa en mindre skala än de gröna kilarna.

Variationsrikedom och naturpedagogik

Förväntningar: Ökad förståelse för naturen, känsla av ursprunget (kretsloppet), komma nära djur och växter, delaktighet och närhet till naturen, upptäckarglädje, nyfikenhet

Parametrar: Artrikedom; ängs- och hagmarker, våtmarker, bryn och strandzoner, storlek och form, naturrum, naturstig.

Aktiviteter: Naturobservationer, undervisning, studier, naturstig, mulleverksamhet, ströva, plocka svamp och blommor, utomhuspedagogik

Störningar: Nedskräpning på mark och vatten, storskaligt och okänsligt skogsbruk, buller och lukt, igenväxande naturbetesmarker, andra störande brukarkategorier

Kulturhistoria och levande landskap

Förväntningar: En historisk förankring i hembygden, ökad kunskap om historien, Vackra bebyggelsemiljöer med omgivning, en levande odlingsbygd (bondgårdar och åkerbruk)

Parametrar: Öppna kulturlandskap, kulturhistorisk bebyggelse, kulturhistoriska objekt, husgrunder, fruktträd och andra kulturväxter som står kvar.

Aktiviteter: Uppleva kulturhistoria, promenera, picknick, rida, cykla, kunskapsinhämtande, aktiv husdjurshållning, åka skidor

Störningar: Stora, "fula" anläggningar i landskapet, okänslig exploatering, buller, bristande skötsel av bebyggelse och landskap

Aktivitet och utmaning

Förväntningar: Frisk luft och sundhet, bada och sporta vid vatten, löpning, skidåkning, ridning, hög prestation och stor strapats, övervinna naturen, upptäckarglädje, nyfikenhet, göra "roliga" saker; klättra, dyka, m.m.

Parametrar: Spår, stigar, leder, friluftsgårdar, vattenanläggningar, sjöar, sportanläggningar.

Aktiviteter: Motionera, jogga, promenera, rida, klättra, skidor och pulkaåkning, vattenaktiviteter, skridskor, cykla.

Störningar: Dåligt underhåll av anläggningar och spår, nedskräpning av mark och vatten, andra störande brukarkategorier.

Vattenkontakt

Ekologigruppens egen komplettering

Förväntningar: Närheten till öppna vattenytor. Sitta vid vatten, avkoppling, ro, ev möjlighet, eller i alla fall påminnelse om bad.

Parametrar: Sjöar, kuststräckor och vattendrag

Aktiviteter: Möjlighet att vistas nära strandkant, strandpromenad och/eller picknick-plats, grilla, promenad och motion

Störningar: Barriärer i form av anläggningar eller privata tomter, slyvegetation, bristande information om stigentréer.

